

# چشمه زندگانی (عين الحياة)

علامه محمد باقر مجلسی

www.ketab.ir

به نام او که هر چه داریم از اوست

## چشمه زندگانی (عين الحياه)

علامه محمدباقر مجلسی

انتشارات هفت اختر اندیشه

۵۷۶ صفحه وزیری

چاپ اول: ۱۳۹۳

تیراژ: ۵۰۰

قیمت: ۲۹۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۰۹-۲۵-۱

سرشناسه: مجلسی، محمدباقر، ۱۰۳۷-۱۱۱۱ق.  
عنوان و نام پدیدآور: چشمه زندگانی (عين الحياه) محمدباقر مجلسی.  
مشخصات نشر: تهران: هفت اختر اندیشه، ۱۳۹۳.  
مشخصات ظاهری: ۵۷۶ ص.  
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۰۹-۲۵-۱  
وضعیت فهرست نویسی: فیا  
یادداشت: کتاب حاضر تحت عنوان «عين الحياه» در نهج‌های علمای بزرگان متفاوت منتشر شده است.  
عنوان دیگر: عين الحياه.  
موضوع: احادیث اخلاقی  
موضوع: اخلاق اسلامی  
موضوع: احادیث شیعه -- قرن ۱۲ ق.  
رده بندی کنگره: ۹۱۳۹۳ع ۳/م ۲۴۴۸ BP  
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۶۱  
شماره کتابشناسی ملی: ۳۴۶۴۱۰۰

تهران - حکیمیه - تهران پارس - بلوار بهار - خیابان سازمان آب - خیابان رضوان - بلوک ۳ - واحد ۲۰

۰۹۳۷۵۷۵۱۸۱۹-۷۷۰۰۶۶۵۰

|     |                                                    |
|-----|----------------------------------------------------|
| ۳۴۱ | در خلوص نیت و ملاحظه جلال خداوند                   |
| ۳۴۲ | در توصیف جهنم                                      |
| ۳۵۰ | در توصیف بهشت                                      |
| ۳۵۸ | در پندگیری از مشایعت جنازه                         |
| ۳۵۹ | خصلت اول: بسیار خندیدن به عبث                      |
| ۳۶۱ | خصلت دوم: کسل و سستی در عبادت است                  |
| ۳۶۲ | بی اعتنائی به شأن دنیاگرایان                       |
| ۳۶۳ | در تاسف نفس                                        |
| ۳۶۶ | خصلت اول: حیاست                                    |
| ۳۶۷ | خصلت دوم: لغت مهم است از محرمات و مکروهات و شبهات  |
| ۳۶۹ | خصلت سیم: سبب مرجع است از محرمات و مکروهات و شبهات |
| ۳۷۲ | خصلت چهارم: نگاه مستقیم است از محرمات و مکروهات    |
| ۳۷۴ | نجم اول: در بیان فضیلت دعا خواندن است              |
| ۳۷۶ | نجم دوم: در توضیح مجملی از شرایط ادب دعا است       |
| ۳۸۳ | و بر این مضامین احادیث بسیار است                   |
| ۳۸۵ | او البته مقبول است و رد نمی شود                    |
| ۳۸۷ | نجم سیم: در بیان سبب مستجاب نشدن بعضی از دعاها     |
| ۳۹۳ | برکات مؤمن برای خاندان و همسایگانش                 |
| ۳۹۳ | در فضیلت نماز شب                                   |
| ۳۹۸ | در هشیاری جمادات                                   |
| ۳۹۸ | در تاثیر عمل انسان بر آبادانی زمین                 |
| ۴۰۰ | در گریه زمین بر مرگ مؤمن                           |
| ۴۰۷ | در فضیلت اذان و اقامه                              |
| ۴۰۸ | عبادت در جوانی و یاد خدا در میان غافلان            |
| ۴۱۰ | در همنشینی بانیکان و بدان در اطعام مؤمنان          |
| ۴۱۴ | در مذمت پرگوئی و سخن دروغ                          |
| ۴۱۵ | ینبوع اول: در بیان اکرام پیران مسلمانان است        |

|     |       |                                                                                         |
|-----|-------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| ۴۱۶ | ..... | ینبوع دومیم: در بیان فضیلت قرآن و حامل آن و بعضی از فضایل آیات و سُوراست                |
| ۴۱۶ | ..... | ساقیه اول: در فضیلت قرآن است                                                            |
| ۴۱۶ | ..... | ساقیه دومیم: در بیان فضیلت حاملان قرآن است                                              |
| ۴۱۸ | ..... | ساقیه سیم: در بیان صفات قُرّای قرآن و اصناف ایشان است                                   |
| ۴۲۳ | ..... | ساقیه چهارم: در بیان آداب خواندن قرآن است                                               |
| ۴۲۶ | ..... | ساقیه پنجم: در کیفیت ختم قرآن است                                                       |
| ۴۲۷ | ..... | ساقیه ششم: در ثواب تعلیم و تعلم و حفظ قرآن است                                          |
| ۴۲۸ | ..... | ساقیه هفتم: در ثواب قرائت قرآن است                                                      |
| ۴۳۰ | ..... | ساقیه هشتم: در بیان فضیلت تلاوت از قرآن و نگاه داشتن قرآن است                           |
| ۴۳۰ | ..... | ساقیه نهم: در بیان فضایل و فواید بعضی از آیات و سور کریمه قرآنی است                     |
|     |       | ینبوع سیم: در بیان محاسن از احوال سلاطین و امرا و معاشرت نمودن با ایشان                 |
| ۴۵۳ | ..... | و عدل و جور ایشان است                                                                   |
| ۴۵۳ | ..... | جدول اول: در بیان حسن و جور ایشان است                                                   |
|     |       | جدول دومیم: در بیان کیفیت معاشرت با ارباب حکم است با رعایا، و بیان حقّی چند که          |
| ۴۵۶ | ..... | رعایا بر ایشان دارند                                                                    |
|     |       | جدول سیم: در بیان ثواب اعانت مؤمنان و احوال سرور در قلب ایشان و رفع ظلم از              |
| ۴۵۷ | ..... | ایشان نمودن است، و مذمت کسی که قادر بر نفع ایشان باشد و به ایشان نفع نرساند             |
|     |       | جدول چهارم: در بیان مذمت تحقیر و ایذای مؤمنان و احوال ایشان از درگاه خود، و دشنام دادن  |
| ۴۶۱ | ..... | و اهانت نمودن و زدن و سایر انواع ظلم است                                                |
|     |       | جدول پنجم: در حقوق پادشاهان، و رعایت نمودن ایشان، و در خوردن و آشامیدن                  |
| ۴۶۴ | ..... | صلاح ایشان، و متعرض سطوات ایشان نشدن است                                                |
|     |       | جدول ششم: در بیان مفاسد قرب پادشاهان و عدم اعتماد بر تقرب ایشان و احوال از اعانت ظالمان |
| ۴۶۶ | ..... | و راضی بودن به ظلم ایشان، و خوردن طعامهای ایشان و مدح کردن ایشان است                    |
|     |       | جدول هفتم: در بیان جهتی چند است که به آن جهات، به خانه حکام                             |
| ۴۶۹ | ..... | و امرا می توان رفتن                                                                     |
| ۴۷۰ | ..... | در کج خلقی و حسن خلق                                                                    |
| ۴۷۳ | ..... | در فضیلت نماز جماعت و بهره مندی از مسجد                                                 |

|     |                                                                |
|-----|----------------------------------------------------------------|
| ۴۷۹ | در تقوا و ورع                                                  |
| ۴۸۲ | در حلم، بردباری و فرو خوردن خشم                                |
| ۴۹۰ | در تقوا و ورع                                                  |
| ۴۹۳ | در حلم، بردباری و فرو خوردن خشم                                |
| ۵۰۰ | در صبر و یقین                                                  |
| ۵۰۵ | در غنا و بی نیازی                                              |
| ۵۰۵ | در آنکه خداوند به دل انسانها می نگرد                           |
| ۵۰۶ | در راست گویی، دروغ گویی و شنیدن باطل                           |
| ۵۱۲ | فصل اول: در بیان مذمت غیبت و حرمت آن است                       |
| ۵۱۶ | فصل دوم: در بیان معنی غیبت است                                 |
| ۵۱۸ | فصل سیم: در بیان فساد چیزی چند از غیبت که علما استثنا کرده اند |
| ۵۲۱ | فصل چهارم: در حکم سب و غیبت است                                |
| ۵۲۳ | فصل پنجم: در کفاره غیبت و توبه آن است                          |
|     | فصل ششم: در مذمت بهتان و متهم نمودن مؤمنان و گمان بد بردن      |
| ۵۲۴ | به ایشان است                                                   |
|     | فصل هفتم: در بیان مذمت حسد است که منشأ بسیاری از غیبت در اکثر  |
| ۵۲۶ | ناس همین است                                                   |
| ۵۲۷ | در مذمت سخن چینی                                               |
| ۵۲۸ | در مذمت دورویی                                                 |
| ۵۲۸ | در رازداری                                                     |
| ۵۲۹ | در دشمنی و عداوت                                               |
| ۵۳۲ | مصباح اول: در مذمت تکبر است                                    |
| ۵۳۵ | مصباح دوم: در بیان انواع تکبر است                              |
| ۵۳۷ | مصباح سیم: در علاج تکبر است                                    |
| ۵۳۷ | مصباح چهارم: اصلاح سریره است                                   |
| ۵۳۸ | مصباح پنجم: در بیان شالووشی است                                |

|     |                                             |
|-----|---------------------------------------------|
| ۵۳۹ | در پشم‌پوشی و بدعت‌های صوفیه .....          |
| ۵۴۵ | هدانا الله وایاکم الی الصراط المستقیم ..... |

## باب اول: در بیان فضیلت اذکاری است که مخصوص به وقتی

|     |            |
|-----|------------|
| ۵۴۷ | نیست ..... |
|-----|------------|

|     |                                           |
|-----|-------------------------------------------|
| ۵۴۷ | فصل اول: در فضیلت تسبیحات اربعه است ..... |
|-----|-------------------------------------------|

|     |                                                  |
|-----|--------------------------------------------------|
| ۵۴۹ | فصل دوم: در ثواب تهلیل است و ثواب انواع آن ..... |
|-----|--------------------------------------------------|

|     |                                   |
|-----|-----------------------------------|
| ۵۵۲ | فصل سوم: در فضیلت تسبیح است ..... |
|-----|-----------------------------------|

|     |                                                   |
|-----|---------------------------------------------------|
| ۵۵۴ | فصل چهارم: در فضیلت تحمید است و انواع محامد ..... |
|-----|---------------------------------------------------|

|     |                                      |
|-----|--------------------------------------|
| ۵۵۵ | فصل پنجم: در فضیلت استغفار است ..... |
|-----|--------------------------------------|

|     |                                         |
|-----|-----------------------------------------|
| ۵۵۷ | فصل ششم: در فضیلت اذکار منقحه است ..... |
|-----|-----------------------------------------|

|     |                                                   |
|-----|---------------------------------------------------|
| ۵۶۰ | باب دوم: در بیان اذکاری که مخصوص وقتی چندند ..... |
|-----|---------------------------------------------------|

### فصل اول: در تعقیب نماز صبح و نماز شام است که در صبح و

|     |                      |
|-----|----------------------|
| ۵۶۰ | شام باید خواند ..... |
|-----|----------------------|

|     |                                                            |
|-----|------------------------------------------------------------|
| ۵۶۴ | فصل دوم: در اذکار و ادعیه که عقیب هر نماز باید خواند ..... |
|-----|------------------------------------------------------------|

|     |                                            |
|-----|--------------------------------------------|
| ۵۶۷ | فصل سیم: در تعقیب مخصوص نماز ظهر است ..... |
|-----|--------------------------------------------|

|     |                                                   |
|-----|---------------------------------------------------|
| ۵۶۸ | فصل چهارم: در بیان تعقیب مخصوص نماز عصر است ..... |
|-----|---------------------------------------------------|

|     |                                                   |
|-----|---------------------------------------------------|
| ۵۶۹ | فصل پنجم: در بیان تعقیب مخصوص نماز خفتن است ..... |
|-----|---------------------------------------------------|

|     |                                     |
|-----|-------------------------------------|
| ۵۷۰ | فصل ششم: در بیان سجده شکر است ..... |
|-----|-------------------------------------|

|     |                                                                |
|-----|----------------------------------------------------------------|
| ۵۷۳ | فصل هفتم: در بیان اذکاری است که در هنگام خواب باید خواند ..... |
|-----|----------------------------------------------------------------|

## پیشگفتار مؤلف

بسم الله الرحمن الرحيم

لآلی حمد، و جواهر ثنا، تحفه بارگه جلال خیرای حکیمی که الواح قابله نوع بشر را که مظهر غرایب صنع قضا و قدر است به صیقل مواعظ دلپذیر و حکمت‌های بی‌نظیر جلاداده، عکس‌پذیر صفات کمال و چهره گشای نعوت جلال خویش گردانیده و چشمه‌های حقیق از لسان معجز بیان انبیا و اصفیا بر بساتین قلوب صافیه و مزارع صدور زاکیه ارباب فطنت و دُکا جاری ساخته، لایزال زین محبت و انواع گل‌های معرفت دمانید. و صلوات نامحدود بر زُبد عالم وجود و صاحب مقام محمود و با استیجاد سبع طباق و متمم صحیفه مکارم اخلاق، مقدس جنابی که از خزانه فیض ازلی به تشریف ثبات از ملک اعلیٰ خلق عظیم سرافراز است، و امت نوازی که از وفور شفقت و مرحمت، به مَنقِبَتِ حریص علیکم بالحقین و وفوف رحیم ممتاز است. اَعنی سید - المرسلین، و فخر العالمین، و شَفِیعَ الْمُذْنِبِینَ، و رحمه الله علی الأولاد و الآخرین، محمد بن عبدالله خاتم النبیین.

و درود نامحدود بر آل اطهار و اهل بیت اختیار او که به نور تولایشان قنای دل‌های محبان را بسای بخش زمین و آسمان گردیده، و از شَعْشَه خورشید محبتشان به مقتضای سیمایم فی و جوههم من اثر السجود صبح صادق یقین و ایمان از جبین شیعیان دمیده. خصوصاً سید اوصیا، و امام اتقیا و فریادرس روز جزا و محرم سُرَادِقِ لَوْ کَشَفَ الْغَطَا، باب مدینه علم، و لنگر سفینه حلم، اَعنی: ولی الله المرتضی، و سیف الله المنتضی، امیر المؤمنین و یعسوب المسلمین، أسد الله الغالب، و شهاب الله

الثاقب، سید الوصیین، علی بن ابی طالب، صلوات الله علیهم اجمعین و لعنه الله علی أعدائهم ابد الأبدین. اما بعد: مستمد فیوض ازلی، محمد باقر بن محمد تقی، عفی الله عن جرائمهما، به موقف عرض برادران

ایمانی و دوستان روحانی می‌رساند که: چون حکیم، علیم، نفوس بشری را بر وفق حکمت کامله و مصلحت شامله به عوایق غفلات و علایق شهوات مبتلا گردانیده، حیرت زدگان به وادی بیخبری و جهالت، و مدهوشان شراب بغی و ضلالت را از مواعظ حسنه و نصایح جمیله چاره نیست، که شاید از خواب غفلت بیدار و از مستی حیرت هشیار گردند، لاجرم حکیم علی الاطلاق، کلام معجز نظام خویش را به نصایح شافی و امثال و حکم وافی مشحون گردانیده و پیشوایان راه دین و راهنمایان مسالک یقین را به این شیمه کریمه امر فرموده کما قال الله تعالی: ادع الی سبیل ربک بالحکمه و الموعظه الحسنه و جادلهم بالتی هی احسن.

و در کلام وافی هدایت جناب بارفعت رسالت پناهی، و اهل بیت کرام او صلوات الله علیهم اجمعین، خطب و مواعظ و نصایح فوق حد و احصا وارد شده و اکثر طالبان هدایت به اعتبار عدم انس به لغت عرب از فواید و منافع آنها محرومانند.

لهذا این بی بضاعت را به خاطر فائز رسید که وصیتی که حضرت سید المرسلین صلی الله علیه و آله برگزیده اصحاب و زبده اتبای خود - مؤذر غفاری رضوان الله علیه - را فرموده اند، چون جامعترین اخباری است که در این باب از ینابیع وحی و انوار کرامت و آثار مآثر رسیده و بر اکثر مکارم اخلاق حسنه و محاسن او صاف جمیله اشتمال دارد، ترجمه نمایم و مقید به رنگینی عبارات و حشو استعارات نگردیده، به عبارات قریبه به فهم، مضامین آن را ادا کنم و آنچه محتاج به تفسیر و تبیین باشد و اشکال آن منحصر در عدم فهم لغت نباشد، بر وجه ایجاز متوجه حل آن بشوم تا کافه مؤمنان و عامه شیعیان را از این باده سبحانی و عایده ربانی بهره فاضل و نصیب کامل بوده باشد.

و چون از فضل شامل سبحانی امید دارم که به دست قلوب و ارواح مرده دلان سرای غرور گردد، آن را به عین الحیات مسمی گردانیدم.